USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, projednal v neveřejném zasedání konaném dne 11. července 2024 stížnost **odsouzeného Tomáše O.**, narozeného xxx, proti usnesení Okresního soudu v Šumperku ze dne 30. 5. 2024, č. j. 2 PP 46/2023 – 35, a rozhodl

takto:

Podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu **se** stížnost odsouzeného Tomáše O. **zamítá**.

Odůvodnění:

1. Usnesením Okresního soudu v Šumperku (dále jen „okresní soud“) ze dne 30. 5. 2024, č. j. 2 PP 46/2023 – 35 bylo rozhodnuto tak, že se podle § 331 odstavec 1 trestního řádu, § 88 odstavec 1, 3 trestního zákoníku a contrario zamítá žádost odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody v trvání v trvání 8 (osmi) let, který mu byl uložen rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 26. 11. 2018, č. j. 4 T 129/2018-178.

2. Proti tomuto usnesení si podal odsouzený u veřejného zasedání stížnost, kterou blíže neodůvodnil.

3. Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci (dále jen „krajský soud“) jako soud stížnostní (§ 146 odst. 2 písm. d) trestního řádu) úvodem shledal, že stížnost odsouzeného byla podána oprávněnou osobou (§ 142 odst. 1 trestního řádu) v zákonné třídenní lhůtě od oznámení usnesení a na místě, kde lze takové podání učinit (§ 143 odst. 1 trestního řádu). Současně krajský soud neshledal ani jiný důvod k zamítnutí stížnosti podle § 148 odst. 1 písm. a), b) trestního řádu z formálních důvodů bez věcného přezkoumání napadeného usnesení a jemu předcházejícího řízení.

4. Z podnětu podané stížnosti tedy krajský soud podle § 147 odst. 1 trestního řádu přezkoumal správnost a odůvodněnost výroku napadeného usnesení, jakož i správnost postupu řízení jeho vydání předcházející, a po projednání věci v neveřejném zasedání dospěl k závěru, že stížnost odsouzeného není důvodná.

5. Úvodem je třeba konstatovat, že v samotném řízení, které předcházelo vydání napadeného usnesení, neshledal stížnostní soud žádných procesních vad, kdy v tomto ohledu nevznesl žádných námitek ani stěžovatel.

6. Podle § 88 odst. 1 trestního zákoníku soud *může* odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného, a ad a) odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody nebo ad b) odsouzený, jenž nebyl odsouzen za zvlášť závažný zločin,
   1. kterým byla nebo měla být způsobena smrt, nejde-li o trestný čin zabití podle § 141 odst. 1,
   2. kterým byla nebo měla být způsobena těžká újma na zdraví,

3. jehož znakem je spáchání na těhotné ženě nebo na dítěti,
4. který spáchal jako člen organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo zvlášť závažný zločin účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361),
5. který spáchal v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu podle § 312e odst. 3 nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), nebo
6. který je uveden v hlavě třetí, sedmé, deváté, dvanácté a třináctézvláštní části tohoto zákona nebo v odstavci 4,
a který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, vykonal alespoň třetinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody.

7. Podle § 88 odst. 3 trestního zákoníku, přihlédne soud při rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného za zločin také k tomu, zda nastoupil včas do výkonu trestu a zda částečně nebo zcela nahradil či jinak odčinil škodu nebo jinou újmu způsobenou trestným činem nebo zda vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem. Jestliže odsouzený vykonával ochranné léčení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody nebo v jeho průběhu, přihlédne soud i k projevenému postoji odsouzeného k výkonu ochranného léčení.

8. Z pohledu krajského soudu je úvodem třeba uvést, že Ústavní soud ustáleně judikuje, že podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je i při splnění zákonem stanovených podmínek zákonným institutem mimořádným, který dává soudu možnost, nikoliv však povinnost odsouzeného z výkonu trestu podmíněně propustit. Na otázku možnosti podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nahlíží Ústavní soud jako na zákonem presumovaný benefit, jenž může být poskytnut odsouzenému, jen je-li zjevné, že jeho pobyt ve vězení vedl k nápravě a lze očekávat, že po propuštění nebude v trestné činnosti pokračovat. Užití tohoto dobrodiní není nárokové a automatické pro každého vězněného, a je na obecných soudech, aby posoudily všechny okolnosti konkrétního případu a rozhodly, zda důvody pro mimořádné zkrácení trestu nastaly. **Jde o výjimku z obecného pravidla výkonu celého spravedlivě vyměřeného trestu, který se automaticky nezkracuje pouze slušným chováním během věznění.** Pokud obecný soud dospěje k závěru, že požadavek pozitivní prognózy budoucího chování odsouzeného není dán, jde o výraz nezávislého soudního rozhodnutí, který i Ústavní soud respektuje.

9. Zatímco polepšení sleduje aktivitu a změnu odsouzeného v blízké minulosti, případně v přítomnosti, očekávání vedení řádného života je orientováno do budoucna. V souvislosti s posuzováním „pozitivní prognózy“ je důležité i zjištění, v jakém prostředí bude pachatel žít a pracovat po propuštění z výkonu trestu, zda má rodinné a sociální zázemí, zaměstnání, bydlení, jaké jsou jeho sociální poměry, jaké podmínky má vytvořeny pro přechod do normálního života na svobodě atd. Rovněž trestní minulost odsouzeného je aspektem, který je namístě zhodnotit při očekávání vedení řádného života v budoucnu, nelze ji však hodnotit formalisticky. Význam má i případné zjištění, jak bude veřejnost reagovat na předčasné propuštění pachatele z výkonu trestu odnětí svobody.

10. Smysl podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody tedy není v tom, aby za dobré chování, případně za dobrou práci ve výkonu trestu, byl pachatel automaticky propuštěn po odpykání stanovené doby na svobodu bez zřetele na to, jaká je prognóza jeho dalšího chování. Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je totiž namístě jen tehdy, jestliže vzhledem ke všem okolnostem, které mohou mít v tomto směru význam, **je odůvodněn předpoklad, že odsouzený povede i na svobodě řádný život a že tu není pro společnost příliš velké riziko jeho recidivy** (viz např. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1775 s. a násl.).

11. Po projednání věci v neveřejném zasedání dospěl krajský soud ve shodě se soudem okresním k závěru, že v případě odsouzeného byla splněna podmínka vykonání poloviny uloženého trestu a podmínka prokázání polepšení, které vyplývají z § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Splnění další kumulativní podmínky, a to pozitivní prognózy vedení řádného života na svobodě však v jeho případě ani stížnostní soud prozatím neshledal.

12. Jak bylo uvedeno shora, v souvislosti s posuzováním „pozitivní prognózy" bylo nezbytné zkoumat, v jakém prostředí by odsouzený žil a pracoval po propuštění z výkonu trestu, zda má rodinné a sociální zázemí, zaměstnání, bydlení, jaké jsou jeho sociální poměry, jaké podmínky má vytvořeny pro přechod do normálního života na svobodě, stejně tak hodnotit jeho trestní minulost. V souvislosti s trestní minulostí odkazuje krajský soud na usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 1581/2020, v němž tento uvedl, že je třeba přisvědčit názoru soudu, podle něhož lze přihlédnout k trestní minulosti odsouzeného. Takový postup je naopak nezbytný pro posouzení rizika nepřijatelného chování odsouzeného po propuštění [srov. např. nález ze dne 3. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 2201/16 (N 4/84 SbNU 69)]. Nutnost zohlednění trestní minulosti odsouzených Ústavní soud ve své ustálené judikatuře zdůrazňuje, přičemž takový postup nepředstavuje porušení zásady ne bis in idem (srov. např. usnesení ze dne 6. 5. 2015 sp. zn. IV. ÚS 830/15, ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 1089/15, ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. IV. ÚS 300/16). Ústavní soud ve své judikatuře toliko zapověděl, aby žádosti o podmíněné propuštění mohly být zamítnuty pouze s poukazem na závažnost spáchané trestné činnosti.

13. Z obsahu spisového materiálu se podává, že odsouzený okresnímu soudu nepředložil jako součást své žádosti o podmíněné propuštění a následně ani krajskému soudu v rámci podané stížnosti žádný příslib bydlení ani zaměstnání. V hodnocení osoby odsouzeného věznicí ze dne 9.11.2023 bylo dle informací od něj získaných uvedeno, že má zajištěno ubytování v místě trvalého bydliště xxx. Naproti tomu u veřejného zasedání uvedl, že na této adrese žije jeho matka a tam by nešel, bydlel by v případě propuštění u otce na adrese xxx. Uvedené tvrzení však odsouzený žádným způsobem neprokázal, a navíc je zřejmé, že v době podání žádosti dne 30. 10. 2023 ještě nevěděl, na jaké adrese by po případném podmíněném propuštění bydlel. Krajský soud se pak pozastavuje nad tím, že odsouzený uvedl u veřejného zasedání, že na adrese xxx žije jeho matka, přičemž znalci sdělil, že jeho matka loni zemřela. Odsouzený pak dále nedoložil ani příslib zaměstnání, z něhož by vyplývalo, jakým způsobem si hodlá opatřovat na svobodě finanční prostředky na živobytí. Věznice v této souvislosti v hodnocení odsouzeného uvedla, že má zaměstnání přislíbeno a přesnou adresu sdělí u soudu. U veřejného zasedání odsouzený uvedl, že by pracoval u otce, který pracuje jako zedník a tento mu měl sdělit, že ho chce k sobě. Uvedené tvrzení však odsouzený rovněž neprokázal, přičemž neuvedl ani přesné označení zaměstnavatele a jeho sídlo, za účelem případného ověření příslibu zaměstnání soudem. Z připojených spisů se pak podává, že má odsouzený základní vzdělání, je zcela nemajetný a v době, kdy nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, nepracoval a neměl tak vytvořeny pracovní návyky. Obava, že by si mohl opatřovat finanční prostředky trestnou činností je tak v jeho případě značná, přičemž z opisu rejstříku trestů odsouzeného vyplývá, že se opakovaně dopouštěl majetkové trestné činnosti za účelem opatření finanční prostředků. V této souvislosti dále krajský soud uvádí, že má odsouzený dluhy ve výši přes 650.000 Kč, exekučně je po něm vymáhána částka 537.129 Kč a nebylo tedy prokázáno, jakým způsobem by začal dluhy po případném podmíněném propuštění hradit. Ze znaleckého posudku zpracovaného na odsouzeného v nyní projednávané věci pak vyplývá, a to z informací, které znalci uvedl, že z důvodu porušení pracovní kázně není ve věznici pracovně zařazen. Krajský soud v této souvislosti uvádí, že zásadní faktory, které nejvíce ovlivňují začlenění odsouzeného do společnosti po výkonu trestu a jeho adaptaci na život na svobodě, v jeho případě splněny nebyly. Reálná možnost zaměstnání, stabilní rodinné zázemí a podpora rodiny či přátel jsou důležitými atributy při rozhodování o podmíněném propuštění odsouzených, a to zvláště za situace, kdy se odsouzený opakovaně dopouštěl závažné trestné činnosti, a to i trestné činnosti násilné, za kterou mu byly ukládány důrazné nepodmíněné tresty odnětí svobody. Krajský soud v této souvislosti poukazuje

na to, že byl odsouzený opakovaně odsouzen za zvlášť závažný zločin loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku, který spáchal i za použití střelné zbraně, dále za zvlášť závažný zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku či za zvlášť závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a), c) trestního zákoníku, který spáchal rovněž za použití zbraně. Dále byl odsuzován za trestné činy krádeže a trestný čin úvěrového podvodu. Odsouzený navíc v době pobytu na svobodě zneužíval ve velké míře návykové látky a jak uvedl znalci, pod jejich vlivem páchal trestnou činnost a byl agresivní. V průběhu výkonu trestu byl odsouzený 5 x testován na návykové látky, přičemž 2 x byl jeho test pozitivní. Reálné obavy vyplývající ze skutečností uvedených shora pak byly prokázány závěry zpracovaného znaleckého posudku. Znalec v souvislosti s prognózou života odsouzeného na svobodě v případě jeho podmíněného propuštění uvedl, že proces resocializace je možno u něj pokládat za poněkud nevyrovnaný a s výkyvy. K perspektivě života odsouzeného v případě jeho podmíněného propuštění pak uvedl, že má za pravděpodobnou maladaptaci, včetně posilování potenciálu kriminální recidivy, a to především v případě nepříznivého vývoje drogové kariéry. Dle názoru znalce lze dalším výkonem trestu posílit potenciál resocializace odsouzeného aktivním zapojením do adiktologické problematiky a rovněž posílením vazby na rodinu, pracovním zařazením a aktivitou. Ze zprávy věznice pak také vyplynulo, že odsouzený program speciálního zacházení ne vždy plnil, přičemž v posledním hodnotícím období byl program zacházení vyhodnocen pouze jako částečně plněný.

14. S ohledem na všechny shora podrobně uvedené skutečnosti tak bylo nezbytné dospět k závěru, že v případě odsouzeného nebyly dosud splněny veškeré zákonné podmínky pro jeho podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a že nadále v jeho případě existuje příliš velké riziko recidivy pro společnost.

15. Je tedy na odsouzeném, pokud bude v budoucnu svou žádost opakovat, aby učinil reálné kroky, z nichž bude zřejmé, že se řádně připravuje na život na svobodě a že od něj bude možné očekávat, že při případném podmíněném propuštění povede již řádný život, tzn. že se bude živit legální prací a bude se vyhýbat závadovému prostředí. V takovém případě doloží příslib zaměstnání a bydlení, ve věznici si zvolí takové programy, díky nimž bude nadále pracovat na rozvoji své osobnosti, zvládání agresivity, problémech se zneužíváním návykových látek a bude usilovat o pracovní zařazení. Naváže dále spolupráci s probační a mediační službou nebo s některou z neziskových organizací, a to za účelem zorientování se ve svých dluzích, probíhajících exekucích a bude pracovat na jejich řešení.

16. S ohledem na všechny shora podrobně rozvedené skutečnosti zamítl krajský soud stížnost odsouzeného podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu, neboť ji neshledal důvodnou.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

Olomouc 11. července 2024

Mgr. Zuzana Vladyková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jaromír Buriánek.